СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 168. Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 20. липня, 1929. VOL. XXXVII. No. 168. Jersey City, N. J., Saturday, July 20, 1929. THREE CENTS.

ҐУБЕРНАТОРИ ПРИЗНАЮТЬ ПРОГИБІЦІЮ СПІРНОЮ СПРАВОЮ

НЕ ХОЧУТЬ ЗАСТАНОВЛЯТИСЯ НАД ПРОЄКТОМ ВИКЕРШЕМА И „СУХИХ".

НЮ ЛОНДОН, Конетикот, 19. липня. — Конференція стейтових губернаторів відложила без дискусії пропозицію Джорджа Викершема, голови федеральної комісії для виконування законів, після якої стейтові уряди малиби взяти на себе частину тягару виконування прогибіції та в сей спосіб зробити її можливою до переведення в життя.

Конференція відмовилася розбирати також прогибіційні проєкти походячі від „сухих" губернаторів, а відмовилася на тій основі, що прогибіція це спірна справа, а правилом губернаторської конференції було здавна розглядати тільки такі справи, на які всі губернатори годяться. Конференція думає, що якби так губернатори дозволили собі тепер поступати після засади більшости, то конференція розбилаєби.

Се поступовання губернаторів викликало велике невдоволення серед „сухих". Вони вже заздалегідь заповідають ріжні виступи проти конференції. Кажуть, що піднесуть сю справу в конгресі. Сенаторови Борі теж не подобалося, що Викершем назвав прогибіцію неможливою до переведення в життя.

КРАВЕЦЬКА ЮНІЯ ПОЧИНАЄ БОРОТЬБУ ПРОТИ „СВЕТШАПІВ".

15,000 РОБІТНИКІВ ВЕРНУЛО ДО ПРАЦІ, 11,000 „БЕЗПРАВНИХ" ШАП ЩЕ НЕ ПРАЦЮЄ.

НЮ ЙОРК, 19. липня. — Відколи закінчено великий кравецький страйк у Ню Йорку, в якому було вмішаних майже 30,000 робітників, уже до 15,000 робітників вернуло на роботу. В найближчих днях верне до роботи дальших 4,000. Зате 11,000 робітників, занятих у шапах, які не підписали договору, ще далі страйкують. Деякі незалежні підприємці вже подались о членство в товаристві кравецьких підприємців, що підписувало угоду.

За послідних три дні кравці заплатили юнії юнійних вкладок на суму 65,000 долярів.

Представники юнії мають сими днями відбути конференцію з мейором міста Ню Йорку в справі боротьби проти „светшапів", себто віддавання роботи до дому. Юнія думає, що міський уряд мігби богато пособити робітникам у сій важній боротьбі.

ВЕЛИКА ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

ЗАГИНУЛО 9, А МОЖЕ Й БІЛЬШЕ ОСІБ.

ДЕНВЕР, Колорадо, 19. липня. — Велика залізнича катастрофа скоїлася коло міста Стретона, в сьому самому стейті, на нетечі Аройо, що нині обернулася наслідком великого хмаролому у рвучу ріку.

Подія сталася коло години 4. рано. Коли поспішний поїзд залізниці Шикаго, Рак Айленд енд Пасифик вїхав на міст на Аройо, то сей міст, підмулений водами ріки, завалився. Частина поїзду відорвалася від решти поїзду, а води розірвали сі вози ще дальше від себе та розкинули по заллятім повеню ріницу.

Один спальний віз попав на глибоку воду та лежав під водою кілька годин, заки пасажири інших возів побачили нещастє. Всі люде в сьому возі певно погинули. Досі добуто з нього 9 трупів; здається, що число жертв богато більше.

Пасажири інших возів, відорваних від поїзду водами, виратувалися.

ВИЗНАЧНА РОЛЯ ЖІНОК У БУТЛЕГЕРСТВІ.

ПРОГИБІЦІЙНІ АГЕНТИ КАЖУТЬ, ЩО ТРИ ЧВЕРТИ БУТЛЕГЕРІВ СЕ ЖІНКИ.

ТЕКСЕРКАНА, Аркензо, 19. липня. — Прогибіційний адміністратор сього округа заповів нині спеціяльну кампанію проти пачковання горівки жінками.

Каже він, що на основі дослідів прогибіційних агентів, 75 процент бутлегерства в сьому стейті виконують жінки. Часи лицарства, коли жінки виступали проти коршми й усіх, що коршми вчащають, минулися тут, здається, безповоротно. Нині тисячі жінок стають перед судами за виріб, перевожене й продажу алкоголічних напитків.

Вчора арештовано, приміром, у сій околиці 14 бутлегерок, з чого 7 білих, а 7 Муринок. За той самий день арештовано тільки 6 мущин. Бутлегерством займаються жінки, що мають діти. Бували случаї, що судя мусів карати вязницею матір семеро дітей. Жінки звичайно працюють як агентки своїх мужів або приятелів. Спідниця дає їм гарний сховок для фляшок, як кажуть агенти.

ОБМАН ПРИ ПОМОЧІ „ОБМІНИ".

НЮ ЙОРК, 19. липня. — До місцевої поліції доставлено вчора 39-літного Яна Законського, котрого поліція нюйорської дільниці Бронксу шукала вже два роки як обманця, що вимантив від якогось Врублевського 7,700 долярів при помочі відомої штучки з підмінюванем скринки з грішми.

Обманця найдено в прекраснім літнім мешканю над Озером св. Катерини, в стейті Вермонті, де він жив собі спокійно з жінкою й дітьми. Врублевський був колись дженітором у домі, в котрім жив Законський як льокатор. Законський порадив Врублевському вийняти свої гроші з банку та вложити їх у торговлю землею, якою маймався Законський. Врублевський виняв гроші, Законський вложив їх тимчасом у скринку, а відтак підставив Врублевському скринку того самого вигляду, в якій грошей не було.

Коли поліція найшла мешкання Законського, вона мусіла найняти собі кількох людей для помочі при арештовованю, бо довкола дому Законського, в якому є 12 кімнат, стоїть густий ліс, у який Законський мiг легко втекти. Ся громадка людей, зоружена в револьвери, рушниці й карабіни, оточила дім та казала Законському виходити. Законський не виходив. Тільки його шукати і найшли схованого на піддашу.

АМЕРИКАНЦІ ВИРЯТУВАЛИ ПАСАЖИРІВ.

Американські торпедовці, після дванайцять-годинних зусиль у боротьбі з розбурханими хвилями моря, врятували 42 пасажирів та залогу з німецького корабля, що розбився на камені біля острова Челієн-Тао (Китай).

КІЛЬКО ВАРТУЄ ГОСПОДИНЯ.

Одна жінка американського фармера обчислила вартість своєї роботи за 30 літ супружого життя. Її рахунок такий: Зварила 22,343 обідів, вшила 3,199 штук одягу, спекла 35,000 бохонців хліба, 5,930 паланиць, витопила 1,500 літрів смальцю, управляла 1,500 грядок ярини, 1,500 дерев овочевих, зробила 6,469 фунтів масла, всмажила 3,625 літрів повил, випрала 177,125 штук одягу і білля, 35,640 годин замітання, спрятання і шурования. Крім цього займалася вона годівлею дробу та лічениям хорої худібки. Фармерка та каже, що якби за свій труд брала пересічну платню, то за той час заробилаб 115,484 долярів. От так-то!

ДІМ ЗА 12 ГОДИН.

Недалеко Сен Люї у Франції заложився один будівничий з другим, що виставить дім від семої рано до семої вечером. І заклад виграв. О семій прийшов він на означене місце з робітниками і за дві години вирівнано площу та заложено фундаменти. До полудня мурували мури, по обіді заложили дах, вигладили стіни і завели електричне світло. О 6-тій вечером дім стояв готов, навіть з городцем перед хатою. Очевидно — він малий, має 2 кімнати, комірку і кухню — але є.

ДАВ ЙОМУ РАЗ — АЛЕ ГАРАЗД!

Селянина Пілковського зі Шлеська вдарив підчас суперечки другий селянин у лице. Незадовго після удару з вуха Пілковського показалася кров і він почув заворот голови. 36 годин потім в крові появилася ропа, пізніще почала плисти сама ропа, завороти стали частіщі і серце било чимраз слабше. По кількох днях прийшли рвоти — а до тижня Пілковський помер. Лікарі зробили секцію і показалося, що від удару прийшло стрясення мозку. Того, що бив, засадили до тюрми і дістане кілька літ.

ПО ДВАНАЦЯТЬОХ ЛІТАХ.

Ще в 1917 р. з мадярського села Ардево пішов до війська молодий парубок, Василь Мигович, і швидко з полком пішов на фронт. Зразу він писав до дому, опісля листи перестали приходити і коли до того його урядово проголошено вбитим, а товариші донесли, що бачили, як куля трафила його в голову — усі з родини уважали його за небіщика. Та ось недавно Василь Мигович вернув нагло до рідного села. І розказує таке: Як він упав важко ранений в голову, забрали його італійські санітети і занесли в шпиталь. В наслідок важкої рани втратив він був память і його віддали до закладу для божевільних, де перебув 9 літ. Під кінець 1928 р. у Миговича почали знов зявлятися проблески памяти і остаточно він пригадав собі, з якого походить села та поставив собі вернути...

ПЕС ПОПОВНИВ САМОГУБСТВО.

В місті Гастінгс, Англія, сталася пригода, яка підтверджує гадку, що собаки поповнють самогубство, коли занудьгують. На виду натовпу людей великий пес скочив з пристані у воду й поплив прямо перед собою в море, поки не загинув. Властитель його говорить, що пес його занудьгував з того часу, як він змінив своє помешкання, положене в місті й псови не було куди вийти.

І ЗНОВ ДІТИ І ҐРАНАТ.

В селі Небилові, пов. Калуш, найшли пастухи на полі невистрілене гарматне стрільно. Не було би біди, що найшли, ба колиж вони хотіли його розібрати. Ну і розбирали так, що один з механіків, Данилишин, вже помер а трох лежить у шпиталю з пошарпаними боками, руками й ногами.

ЗЛОВЖИТТЯ НА ЗЛОВЖИТТЯ.

Румунський державний прокуратор в Араді зарядив слідство проти товариства обезпечень „Асігурара попорала", товчень „Асігурара попорала" сказано зловжиття.

ПРИСУДИ НА УКРАЇНІ.

Ніженський окружний суд засудив до розстрілу вісім селян села Омбіш за антисовітські виступи за часів гетьмана. Разом з тим є також засуджені на візницю на ріжні речениці. Виїздною сесією Київського окр. суду в Броварах засуджено двох селян з села Зазимівці на розстріл за участь в протисовітських виступах у 1920 р. Кількох селян також присуджено до позбавлення волі від 3 до 6 років. Виїздна сесія Харківського окр. суду засудила селянина Науменка з хутора Ключевського, Баранівського району, до двох років позбавлення волі з суворою ізоляцією і з висланням за межі Харківської округи на пять років за протисовітські виступи словом. Також виселено з Харківщини й синів Науменка.

ГОРДА ПАТРІОТКА.

Паризькі часописи приносять цікавий зміст листу по вбитому м. р. послі Степані Радічу, в відповідь на звернену до неї пропозицію відшкодування. Горда і свідома своєї національної гідности патріотка пише: „Рік минув від хвилі атентату в скупштині. Але цей протяг часу не вгаодив мойого безмірного болю. Всі скарби всього світу не є в можности вменшити мого страждання, тому уважаю безсоромністю звернене до мене питання: якого відшкодовання зажадаю від нужденного душогубця, його товарища та підюджувачів. Є це найстрашніша обида для мене, для моєї родини й для всієї хорватської нації, хочби через хвилину подумати, що нікчемні гроші моглиби мене потішити по втраті чоловіка, для якого я була не тільки жінкою, але й вірною співробітницею в його політичній боротьбі й праці. Вдова по Степані Радічу та його діти є горді з цього, що можуть власною працею заробити на удержання. Нащадкам Степана Радіча не хочу полишити ніяких матеріяльних дібр, доволі з них моральної спадщини життя батька, увінченого мученицькою смертю. Тільки воля хорватської нації, за яку поклав свою голову мій чоловік, моглаби бути одиноково нагородою за його смерть".

ПАРА ЧУДОТВОРЦІВ ПІД КЛЮЧЕМ.

Ще в квітні ц. р. приїхав був до Борщева якийсь Еміль Вольф з жінкою Марією і почали лічити людей всякими чудотворними способами. Слава тих лікарів розійшлася широко й особливо молоді дівчата, яким похозвнулася нога, горнулися до їх хати, як пчоли до улия. Та вкінці поліція впала на те, що Вольфи не мають патентів... і замкнула їх до криміналу, а по відсидженню кари їх викинуть за границю.

ЗАГИНУЛО 500 ТУРКІВ.

Недалеко Чорного моря в наслідок проливних дощів сильно розлилася ріка та зсунулася земля біля села Піца. Притім загинуло біля 500 околичних мешканців.

ГАБІБУЛА „УРЯДУЄ".

Велике враження зробили у Пешаварі (Індія) відомости про те, що емір Афганістану Габібула перевів екзекуцію над визначнішим Афганцем, Алі Ахмед Ханом. Стратив його за те, що він не хотів признати його правителем Афганістану.

ВИКЛЯТА СИКАВКА.

Дочка рабіна-чудотворця з Керносі під Варшавою пішла проти заказу батька на святе пожарної сторожі. Рабін післав по неї сього заступника, та „стражаки" не то що не позволили йому забрати дочки рабіна до дому, а ще й водою обіллали. Рабін рішив пімститися за ту зневагу. Скликав до божниці старших з громади, казав позаслонювати в ній вікна, засвітити чорні свічі і вбравшись у „смертельну" сорочку, проклав на тору пожарну сикавку. Очевидно — самі жиди з того проклону сміються.

ЗНИК — ЯК БЕНЗИНА.

Купець Коюблінік з Варшави виставив свойому помершому батькові на варшавськім цвинтарі чудовий мармуровий памятник. Памятник був важкий, величезний, добре збудований і Коюблінік не журився про нього. Та якже мусів він здивуватися, коли кілька днів тому прийшов на гріб батька, а з мармурового памятника ні сліду. Чудо не чудо — погадав собі і на всякий випадок замельдував це на поліції.

ЗА БОГАТО!

34-літний урядник почти з Парижа, Людвик Брельо, оженився перед кількома літами і щасливий був, що не мав дітей. Місце таке як Париж не дозволяє на удержання більшої родини, а до тогож Брельо мав на удержанню хвору маму. Тимчасом жінка одного дня сказала йому, що сподіється дитини. Прикро було це бідному урядникови почути — але щож? Погодився. Та якеж було розчарування його, як він виїхав до Діону в справах службових і телеґраф приніс йому вістку, що жінка обдарила його трояками. Бідачисько так зажурився, що постановив собі вкоротити життя і випив у тій цілі порядну пляшку отрує. Отруя одначе була звітріла і нічого йому не пошкодила. Жінка з часописів про все довідалася і хто знає, що булоби, якби Брельо не прирік їй, що остаточно з долею погодився та що думає діти виховати на людей. Ціле щастя його, що трояки, це трох синів.

РОСІЯ Й КИТАЙ УСЕ БІЛЬШЕ КОНЦЕНТРУЮТЬ ВІЙСЬКА НА МАНДЖУРСЬКОМУ КОРДОНІ

З РАЙОНУ ІРКУТСКА ПЕРЕКИДАЄТЬСЯ НОВИЙ КОРПУС ВІЙСЬКА ДО МАНДЖУРІЇ. КИТАЙСЬКІ ВІЙСЬКА МАСАМИ ПРИБУВАЮТЬ НА СИБІРСЬКИЙ КОРДОН. ЗНОВУ СЕМЕНІВ

ПЕКІН (Китай), 19. липня. — Японська телеграфічна агенція повідомляє з Харбіна, що головні російські військові сили купчаться в районі стацій Манчулі та Погранича, які положені на Східно-Китайській залізниці. Іркутський армейський корпус змобілізований і тепер поспішно перевозиться до манджурського кордону. На транс-сибірській залізниці пасажирський рух спинений, бо вона загружена військовими перевозками.

Таксамо Китай масово перевозить свої війська в Манджурію на сибірський кордон. Російські консуляти у всіх містах Манджурії вже спакували свої річі й кожної хвилини готові до відзіду. Російські біженці й радянські підданці масово звертаються до японських консулів по візи, щоб утікати з Манджурії на японську територію. З пограничних районів почалася масова втеча мешканців, які налякані безперервними летами радянських військових літаків та взагалі военними приготованнями.

Атаман Семенів, відомий з часів горожанської війни вожд білогвардейських банд після загибелі армії Колчака, знову появився в Манджурії. Він думає знову відродити російську контр-революційну армію, для початків якої має до своєї розпорядимости понад 30,000 бувших вояків білої армії.

КОМУНІКАЦІЯ СПИНЕНА.

МОСКВА (СССР), 19. липня. — Зі сторони Росії спинена всяка комунікація між Росією й Китаєм. Пасажири й вантажі, які перевозяться з одної країни в другу, тепер направляються через Японію.

ПОКЛИКАЛИ БУДЕННОГО.

РИГА (Латвія), 19. липня. — Радянський уряд викликав до Москви Буденного, який був на вакаціях. Точно ще нікому не відомо, яке завдання буде йому дане, але думають, що його або пішлють на Далекий Схід на командне становище в армії проти Китаю, або призначать начальником військ московського чи ленінградського району, де тепер потрібна тверда рука військового начальника.

БОЛЬШЕВИКИ ГОВОРЯТЬ ПРО ВІЙНУ.

МОСКВА (СССР), 19. липня. — Місцеві газети до цього часу уникали говорити про можливість війни, але останніми часами заговорили про це отверто. На їх думку при всьому бажанню радянського уряду уникнути війни до неї може прийти легко, коли білогвардейці, що купчаться на китайській території, розпічнуть свою акцію на радянській території.

Газети заявляють, що радянський уряд буде старатися всіма силами оборонити інтереси Росії та забезпечити кордони радянської республики.

НІМЕЧЧИНА ПОСЕРЕДНИКОМ.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗГОДИЛОСЯ ПРИНЯТИ НА СЕБЕ ОХОРОНУ ІНТЕРЕСІВ ПІДДАНИХ КИТАЮ ТА РОСІЇ. НІ МИР, НІ ВІЙНА.

БЕРЛІН (Німеччина), 19. липня. — Хоч найзручніше булоб для Японії взяти на себе охорону інтересів російських підданих у Китаю та китайських в Росії, обидва ворогуючі між собою правительства Китаю й Росії звернулися в цій справі до Німеччини. Німецьке правительство відповіло своєю згодою приняти на себе охорону інтересів горожан обох країн.

Німецькі газети говорять, що Росія тепер має на кордоні Манджурії армію в 110,000 вояків, але Китай там уже зосередив подвійну числом свою армію. Китайська армія має велику практику горожанської війни, а тепер вона зреорганізована і змодернізована німецьким полковником Бавером, відомим помічником генерала Людендорфа в часи Світової Війни.

Сучасне взаємовідношення між Китаєм і Росією газети определюють становищем: ні мир, ні війна.

МОСКВА НЕ ВІДПОВІДАЄ.

НЕМА ВІДПОВІДИ НА ЗАПРОШЕННЯ УРЯДУ МЕК ДОНАЛДА РОСПОЧАТИ ПЕРЕГОВОРИ ПРО ДИПЛЬОМАТИЧНИЙ ЗВЯЗОК.

ЛОНДОН (Англія), 19. липня. — Нема відповіди від радянського уряду на предложення уряду Мек Доналда, щоби большевики прислали свої делегації для переговорів, на яких умовах може відновитися дипльоматичний звязок між Англією і Росією. Коли Москва буде стояти на тому, що ці відносини мусять відновитися без жадних попередних умов і нових зобовязань зі сторони большевиків, то англійське правительство схиляється до того, що доведеться підождати з відновленням дипльоматичного звязку з Росією, поки большевики приймуть предложення Англії.

У всякому разі уряд Мек Доналда не допустить комуністичної пропаганди в Англії, бо всі члени цього правительства є ворогами большевизму.

ЩЕ ОДНА ЖИДІВСЬКА РЕПУБЛИКА.

МОСКВА (СССР), 19. липня. — Радянське правительство закінчило розроблення пляну утворення нової жидівської республики на ріжкою Амуром на Далекому Сході. Република ця буде поверхнею двічі більша від Франції й положена між Амуром та манджурською границею по обидві сторони Східно-Китайської залізниці в тій її частині, що переходить в Сибірі.

Република ця буде мати свою жидівську мову, жидівські закони й буде у звязку з Росією на правах домінії.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідае.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

УДАР В ПРОГИБІЦІЮ.

Від якогось уже часу прихильникам прогибіції перестало везтися. Не везло їм уже здавна, але сього ніхто ще не поміцав. Здавалося, початки трудні в усякій справі, а в такій, як прогибіція, подвійно трудні. Здавалося, з часом усе піде до кращого. Тимчасом, чим далі, то скорше йшло до гіршого. Нарешті стало всім явно, що з прогибіцією крухо. Стало се нині явно вже й тим, які покликані прогибіцію вводити в життя.

Видно се хочби з заяви, яку зложив Джордж В. Викершем, голова федеральної комісії, встановленої президентом Гувером для виконування законів, перед річною конференцією стейтових губернаторів. У сій заяві Викершем домагається від губернаторів кооперації з федеральним урядом у виконуванню прогибіційного закона. Каже він, що инакше федеральний уряд закона виконати не зможе.

Він говорить ще більше: навіть як стейтові уряди будуть помагати федеральному виконувати прогибіцію, то й тоді ще її не можна буде виконувати, поки не змінять федерального закона в дечому так, щоби прогибіційний закон став можливий до виконання. Під сим він певно розуміє це що иншого, як дозволенне торговлі легких алькоголічних напитків.

Сього рода заява зі сторони голови федерального урядового тіла, покликаного головно до виконування прогибіції, певно найде широкий відгомін у громадянстві. Відкликнуться на неї передовсім прогибіційні загорільці. Для них така заява сеж зрада прогибіції зі сторони її головного прихильника.

Навіть колиб проект Викершема принято на конференції губернаторів, навіть якби стейтові уряди справді занялися виконуванням прогибіційного закона з „боку подробичного", як се каже Викершем, то се покінчилосяби тим, що прогибіцію виконуваноби в одних стейтах, як Південна Каролайна, а не виконуваноби в других, як у Ню Йорку, Пенсильвенії, Луісіяні й Канзасі. Таке виконуванне се не булоби ніяке виконуванне. Вже робленне такої пропозиції означае, що уряд не бачить виглядів, як можна виконати прогибіційний закон.

Так певно зрозуміють заяву Викершема загорілі прихильники прогибіції. Тому в короткому часі можна сподіватися незвичайно цікавої оборони прогибіції з їх сторони. Колиж вони стануть уже її боронити, тоді вони ще один зайвий раз переконають громадянство, що прогибіції в її цілости оборонити не можна.

Я. Левчак.

ПЛАСТ НА ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

Пластом зветься в Українців міжнародня організація молоді, яку тут, в Америці, називають "Scouting". Про неї часом денеде в нас згадується. Декуди навіть у Злучених Державах організується українська молодь у „Пласті", але всеж загал виявляе розмірно невелику орієнтованість, яка не дає поняття про ролю і значіння такого виховного чинника, яким є „Пласт". Не від речі буде, коли в цій праці торкнемося кількома чертами пласту, як явища, як руху, як виховного чинника. Одночасно покажемо в загальних чертах, як розвивається пласт на українській землі.

—o—

Виховання молоді повинно обіймати всебічний розвиток одиниці, розбудову всіх, не тільки рухових, але й фізичних питоменностей і сил, які уможливилиби нації проявити себе серед инших народів. Коли в нас говориться про виховання, мається здебільша на увазі ублагороднення душі людини, а радше саме обпаковання її чисто умовими відомостями. На розвиток не менше важних фізичних сил дитини звертається і в теорії і практиці менше уваги.

Недавний то був час, коли громадянська думка, перенята журбою про будучність нації, бідькала над тим, що молодь зачитується кримінальними романами, бруковою літературою, що Шерлок-Говмз і його злочинні герої захоплювали мозки будучих громадян. Доростаюча молодь, особливо галицьких місточок, позбавлених обявів культурного життя, списувалася своїми кулачними подвигами супроти иншої раси, виправляла непристойні жарти, чи волочилася брудними вулицями місточок, а не рідко стрягла в моральну калюжу, деколи ломлячи раз на все не тільки свій слабий організм, але й кволу душу. На жаль, мало хто здавав собі з того справу, що в цьому загально помітному гоні за враженнями мусіла бути якась душевна потреба, яка домагалася заспокоєння; якась причи, яку треба було пізнати, щоби помогти протиділати починам морального упадку.

Відомо кождому, хто мав щонебудь до діла з молодю, хто молодь обсервував, чи бодай у силі пригадати собі свої і своїх товаришів молодечі літа, що молодечу груд виповнює непоборимe бажання фізичного труду й боротьби, охота стрічати небезпеку, навіть життя наражувати, щоби тільки сповнити великий чин, щоби фізичною справністю піднестися понад звичайний рівень. Це й є причиною молодого геройства. Молода вдача, переповнена нагромадженою енергією, рветься до пригод, в яких вона моглаб виладувати свій розгін, сповнити щось великого.

Чи зрозумівши молоді пориви, чи передбачуючи назріваючу розправу Англії з Німеччиною за панування над океанськими просторами, кинув великий син Альбіону, Бейден Павел, клич: спробувати підготовити певну частину молоді до вступлення в сліди тих піонірів цівілізації, які, торуючи стежку до поступу людскости, все були доскональними від свого окруження, бодай щодо розвитку характеру й мужеської фізичної справности.

Немов добуте джерело, здушене непроломливою скалою, розлялося започатковане діло зі стихійним розгоном, захоплюючи молодь не тільки цілої британської імперії, але й більше чи менше всього цивілізованого континенту. Англійській засаді — чисто фізичній справности — покладено тверду підставу, а саме чистоту характеру й високо напружену волю: стати корисним для власного народу.

Коли пригадаємо деякі пластові засади, як це, що: „все, що роблю, маю зробити як найліпше"; змагання на кожному кроці до сумлінности й зразковости, бистроти орієнтації, обсервації, розвій справности, яка давала би пластунові спромогу власною силою, — орієнтаційною здібністю, запопадливістю обходитися на протязі хочаби й кількох днів без людської помочі, без удогіднень культури, не заблудити, не піддатися труднощам, а виконати підняте завдання; пізнання живої й мертвої природи; твердий жовнірський послух; гамування самолюбства та всяких налогів; здержливість від напоїв і курення та прегарна повинність, що обнята правилом: „пластун не пропустить одного дня, в якому не зробив би щось доброго", „шукае нагоди для доброго діла"; солідне виконування обовязку, все одно, чи наложеного на себе власною волею, чи волю свойого вибраного настоятеля: — то пізнаємо в пласті знаменний, твердий чинник виховання й сучасного життя.

Коли крім цього зважимо, що теперішне шкільне виховання, перетяжене т. зв. „сидячою" умовою працею, яка засуджує молодь куняти в тісних шкільних кімнатах чи на т. зв. „станціях", то пласт з такими прикметами й завданнями, як сувора жовнірська карність, точність, послух, поодинокість потреб, полишення одиниці на її власну порадність, прогульки, пізнавання рідного краю при як найменшій витраті гроша, а як найширшому ужитті власної сили й справности, являється вимріяною противагою теперішньої системи, справдішним вістуном переміни, відродження й направи.

—o—

Стихійна швидкість, з якою пласт поширювався, засягнула ще в довоєнному часі (1912) українську молодь у Галичині. В цей рух вкладала українська молодь весь свій молодечий запал і віру в краще майбутнє української нації. Австрійська влада ставилася невтрально до українського пластового руху. Одначе під напором деяких польських кол не затвердила поданого 1914. р. статута. Через те український пласт не міг самостійно як слід розвинутися, бо мусів користуватися тільки правом секції при инших товариствах. Всеж таки животність українського пласту виявилася в численних частинах організованих у Галичині, в пластовій пресі та у виступі пласту перед широку українську публику з нагоди памятного здвигу „Соколів" і „Січей" 1914. р. у Львові. Головна Управа Пласту при тов. „Сокіл-Батько" у Львові обєднувала тоді всі пластові відділи в Галичині.

Воєнна хуртовина 1914—18 розбила пластову централю, знищила богато організацій, але не вбила пластової ідеї в Галичині. Пластові відділи, що видержали воєнну пробу підчинилися на весні 1918. р. новоосnованому тов-у „Охорона Дітей і Опіки над Молодю" у Львові, як свойому патронові. Поведено в пласті виховну діяльність, вдоволяючи навіть шкільну владу. Письмом з 28. IX. 1918. признала бувша краєва шкільна рада Пласт зразковою і поставленою як слід організацією для української молоді.

По українсько-польській війні були пластові частини в Галичині загалом першими організаціями зпоміж усіх українських товариств, які почали віднову діяльности. В р. 1920. відновлено пластову централю при „Товаристві Охорони Дітей" як „Верховну Пластову Раду", що вибрала зі себе „Верховну Пластову Команду".

Пласт, це признаний засіб виховання молоді, який сьогодня грає визначну додаткову виховну ролю у всіх державах і у всіх народів. Задля того й Ліга Націй має навіть окремий пластовий (скавтовий) реферат. Український пласт, це частина всесвітного скавту. Він побудований на англійському первовзорі Бейдена Павела, очевидно з узглядненням національних питоменностей й потреб. Коли польський пласт (скавт), який спирався не на ідеях Павела, а вів однобічне національне виховання, з виборенням польської держави стратив усю свою ідейність, а набрав повного розмаху як „гарцерство" завдяки впертій і послідовній пропаганді міністерства військових справ та всіх инших державних чинників і визначній матеріяльній допомозі з того боку, — то здавалось би, що розвиткові українського пласту на українських землях під Польщею, з огляду на його прикмети й завдання, хіба теж нічого не стоїть на перешкоді. Здавалось би... Але як у кожній, так і в цій справі, поділено молодь на нащадків „побідників" і „побіджених", на упривілійованих і паріїв.

Уже в р. 1921. видала кураторія л. ш. о. обіжник з 21. вересня 1921 до ч. 112/О. Р. (Dz. U. № 16. з 15. X. 1921), в якому горячо поручає школам „harcerstwo" (скавт) „jak posiadające najwięcej walorów pedagogicznych ze wszystkich zrzeszeń młodzieży". Тому воно „powinno być otoczone serdeczną opieką tak Dyrekcyj jak też i gron nauczycielskich" (уст. 3. цитованого обіжника). Шкільна влада так добре порозуміла ідею пласту, що поручає дирекціям (у томуж уступі) „zostawić drużynom harcerskim zupełną autonomię, ograniczając się jedynie do opieki pedagogicznej i bardzo taktownego nadzoru i kontroli", бо „harcerstwo jest systemem samowychowawczym młodzieży". На збірки й пластові гутірки та на приміщення пластового майна доручається дирекціям „użyć sal szkolnych" (уст. 5).

„Każda szkoła powinna w razie braku drużyny harcerskiej zainicjować u siebie jej zorganizowanie" (уст. 4), а одним з обовязків пластового опікуна (на підставі цитованого обіжника), ще старання „wciągnąć młodzież do organizacji harcerskiej".

Коли посторонній читач почує зміст такого обіжника, скаже: „отже все в порядку". Але заковика в цьому, що цей обіжник видано до „wszystkich państwowych i prywatnych żeńskich i męskich szkół średnich i zawodowych z językiem wykładowym polskim i seminarjów nauczycielskich" (непольських нема!). Тепер уже не один подумає: що має спільного „system samowychowawczy" з мовою навчання? Певно, що нічого, але від права на фізичне виховання й на самостійність відсунено відразу молодь непольську.

Очевидно, ніхто з обзнакомлених з відносинами в Польщі не буде сумніватися, що всі польські виховні заведення використовують прихильність шкільної влади в найширших межах. — Ба — що більше: сьогодня показується пласт для польської молоді за слабим для вияву молодечої енергії. Вінстав тільки немов підготуванням підлітків до „przysposobienia wojskowego", до творення дозволених і форитованих мін. В. і О. „hufców szkolnych", (розп. Мін. В. і О. з 1. XII. 1922, ч. 1824/22Н, згл. 10. XII. 1925 ч. О. Prez. 6244), організації наскрізь мілітарної.

Як уже сказано — молодечий подих зросту світового руху молоді не міг поминути тих, що родилися Українцями, а українська молодь, маючи довоєнні висліди, не могла остати холодною для симпатичної ідеї. Одначе упривілійоване польське громадянство, головно зорганізоване під патронатом шовіністичних „Рад Народових", добачуючи в українському пласті зріст потенціональних сил української нації, користаючи з безкарности, кпило й висмівало український пласт. Але коли ці моральні дошкулювання не відносили успіху, а українська пластова пісня лунала щораз частіще по лісах, полях ба й по вулицях міст, примінено звичайний терор, як буки й каміння (Львів 1923), чи навіть револьвери (Станиславів залізничий двірець 1924, де інтервенювала поліція).

Зі свойого боку не занедбала й шкільна влада своїх „народових" обовязків. Зразу поведено зорганізовану акцію проти пластової відзнаки (пластова лелія, переплетена з українським тризубом). Директори й учителі державних шкіл здирали ці відзнаки з грудей учнів, зневажуючи при цьому пластову святість та грозячи репресіями, а шкільна кураторія л. ш. о. навіть видала весною 1923. окремий обіжник зі забороною носити пластову відзнаку з тризубом. Скільки наруги і терпінь перенесла українська молодь у боротьбі за видимий знак своєї національности, а скільки ненависти втягнула в себе проти пануючої системи! Всеж таки завдяки видержаности молоді — пластовою відзнакою осталась лелія з тризубом. А всім нам старщим у тямці, як то довоєнна польська молодь прикрашувала свої краватки, вилоги від сурдута, капелюхи, маншети „orzełkami" без ніякого спротиву австро-польських педагогів, хоч, що правда — вишивана сорочка, або червона гарасівка в українського учня була заєдно причиною до сикатури „відважного" властителя.

(Кінець буде).

В. Кедровський.

1919 РІК

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1919 р.

(23)

— Ні, пане міністре, Придніпрянщини тепер не втримаємо: Ми не маємо добре зорганізованої армії. В тих силах, що прийшли з Директорією, або були відразу стали по стороні її, як наприклад Запорожський корпус, нема спільної „спайки". Мусимо всю армію переорганізувати й створити хоч невеличку, але модерну. Дня цього мусимо старатися якнайскорше відірватися від ворога. Крім того селянство, не кажучи вже про робітництво, піде за кличами большевиків, але розпізнавши їх на ділі після якогось часу, почне робити повстання проти них. Ось тоді настане час для нашої регулярної армії прийти на допомогу селянству й визволити його з ласки московських большевиків.

— Я теж саме думаю, — говорив ген. Греків. — Але для цього потрібний „пляцдарм", на якому наша армія змоглаб перевести потрібну реорганізацію. Деж знайти той терен?

— Думаю, пане генерале, що такий терен маємо в Галичині і то там десь в районі Станиславова, Стрия, або навіть ще й далі в горах. Тому я гадаю, що ми негайно мусимо все, що маємо з військових припасів, обмундурування, харчів, фуражі і т. п. відправляти в Галичину, щоби там робити великі бази. Туди мусить і вся наша армія відходити, а з нею всі ті свідомі національні й політичні сили, що при новому повороті армії на Придніпрянщину будуть потрібні тут.

— Я певний, що большевики відразу не перейдуть через Збруч, бо їх війська ще не підготовлені психольогічно до походу за той „австрійський" кордон. Крім того на Збручі ми матимемо прекрасні окопи австрійської армії, які треба негайно направити. Потім їх можна буде боронити невеликими силами нашої армії. А тимчасом кращі свої части, як Січових Стрільців, можемо кинути відразу на допомогу галицькій армії під Львів. Я певний, що Поляки змушені будуть нарешті припинити там свою війну, бо крім підсилення Галицької Армії свіжими силами, а головно бойовими припасами, вони будуть загрожені большевиками, що через Ковель-Луцк легко можуть вийти на зади їх львівської групи військ. А через Берестя большевики будуть мати відкритий шлях в Польщу та на Варшаву.

— Галицьке населення не заражене большевизмом, а тому зможемо там спокійно реорганізувати та муштрувати, а коли треба то й поповнювати свою армію, поки прийде час нового нашого активного наступу на большевиків. Ось так мені малюється, пане міністре, плян нашої дальшої боротьби.

— Я вже дав наказ направляти ешалони з харчами та бойовими припасами в Галичину, бо я теж думаю, що це одинокий можливий плян успішного ведення війни з большевиками при даній ситуації — відповів ген. Греків.

Після цього ми щиро роспрощалися з ним, побажавши один другому успіху.

На другий день я був у начальника Головного Штабу, ген. Бронського. Він уже знав про мою розмову з міністром Грековим і висловив радість, що його пляни відходу і мої міркування сходяться. Кожен офіцир нашої армії після повалення гетьманату, коли почали „диктатурствувати" ковенковські типи та инші йому подібні „щирі" патріоти, радий був, коли знаходив собі підтримку серед українських працьовників, яким не могли закинути, що вони „контр-революціонери", „єдино-неділимовці і т. д." Хоч тут треба зазначити, що ген. Бронському цього не можна було боятися, бо його всі вважали гарячим українським патріотом, свідомим Українцем та талановитим офіцирем генерального штабу. Але нещаслива доля України хотіла, щоби він захворів і помер на плямистий тиф, саме в часі відходу української національної армії під ударами червоної армії, Зеленого, Григоріїва та инших „отаманчуків".

На зміну йому прийшли до керми в генеральному штабі инші люди, що не хотіли визнавати української армії як чинника, котрий бореться виключно за українську державність, а не за те, щоби лише повалити большевиків у Москві. В генеральному штабі запанували ріжні Капустянські, Шайбле, Радзіни й ціла низка менших від них, що поставили українську армію виключно на службу загальній всеросійській ідеї повалення большевиків у Москві. Тому українську армію вони почали розглядати не як армію, що бореться взагалі проти всякої Росії й коли вона сьогодня разом з добровольцями бє большевиків, то завтра можливо з большевиками доведеться їй бити добровольців, або відразу боронити Україну від „білих" і „червоних" російських армій. Вони трактували українську армію як частину загального протибольшевицького фронту, що йшов від Колчака до Міллера в Архангельську. Тому всі стратегічні пляни української армії будувалися ними в залежности від загального, концентрованого наступу на Москву: Колчака, Деникина, Юденіча, Міллера, при тім бралося на увагу, що й армія польська, почасти литовська, латвійська, естонська та фінляндська також в певній мірі складають загальний протибольшевицький фронт. Відповідно цьому й давалися загальні оперативні завдання армії Української Народної Републики. Це привело до відкриття Галичини на Збручі під удари червоної большевицької армії, до оборони армією УНР запілля польської армії під Львовом та до прикриття Польщі проти наступу на неї большевиків. Тому армія УНР в початку 1919 року майже всі свої сили витратила на оборону Польщі від червоної армії в її оперативному напрямкови через Люблин і Берестя на Варшаву.

Пересякнуті ідеєю загального контр-революційного походу проти большевиків, а також вважаючи Галичину чужим для України краєм, старою австрійською територією, наші стратеги зовсім не хотіли рахуватися з нею, як з тереном, який треба боронити всіма силами від Поляків і Москалів. Вони не хотіли зрозуміти того, що розумів ген. Греків, який, не будучи Українцем, чесно служив українській боротьбі за свою державність, а також що розумів Українець-патріот Бронський, що Галичина є частина єдиної української землі, яка надається на знамениту базу для приведення в порядок сил армії УНР та для роспочаття звідти наступу до визволення України, все одно, якаб влада на ній не панувала: чи червоні, чи чорні реакціонери. Тому, скориставши з того, що генералови Грекову довелося замінити міністерське становище на невдатного дипльомата, ріжні „офіцери русскаво генеральнава штаба" змінили всі оперативні пляни української армії та загнали її на північ, аж до р. Припяті, заповнюючи тим прорив в єдиному стратегічному пляні концентричного наступу усіх протибольшевицьких армій на Москву, який міг би бути, колиб армія УНР пішла в Галичину. Тому й вийшла така ситуація, що придніпрянська армія боронила на лінії Броди—Лунинець Польщу від наступу на неї большевиків, а польська армія била Українську Галицьку Армію від Бродів аж до Карпат. Крім того, що Придніпрянська армія прикривала від московської червоної армії запілля польської армії, львівської групи, вона разом з тим відкрила для червоних лінію Збруча, себто запілля Української Галицької Армії, а Запорожський корпус, оточений червоними, відходив до Румунії.

Можна думати, що само пекло штовхало керманичів Армії УНР на такий стратегічний плян, коли дійсно не було тут якоїсь, ще поки невідомої нам кермуючої руки, що поклала на армію УНР завдання не лише бути частиною єдиного протибольшевицького російського фронту, але й боронити Польщу від червоної армії, поки будуть приготовані Галерчики у Франції та перекинуті під Львів та в Польщу, щоби змінити там недобитки армії УНР. Тим більше, що згодом польська армія на українському терені знайшла для себе кольосальні запаси військового майна, що так було їй потрібне.

(Дальше буде).

Хорий (що вже приходить до здоровля): Любий пане докторе, вам я винен життя і цього вам ніколи не забуду.

Лікар: Не переборщуйте, любий пане! Ви мені винні лише триста долярів за це, що я вас лічив, і більше нічого.

Реалізм і романтизм.

Французька романтична письменниця Жорж Санд спитала раз Шампфлера з маловаженням:

— Реалізм! А що в самій речі є цей реалізм?

— Це є, коли нпр. людині, яка їде на ослі, не скажете: Ах, на якім ви гарнім кони їдете!" — відповів Шампфлер.

—o—

— Нині я скінчила двацятий рік.

— Бач, як зложилося! Мені також нині скінчилося двацять літ!

— Так, але я мої двацяті роковини святкую перший раз!

—o—

Розсіяний професор. — Мушу поглянути в лексікон, коли то я народився.

—o—

Хто мав більшу приємність.

— Я позичив собі авто та поїхав з моєю жінкою за місто.

— А я позичив собі жінку та поїхав власним автом на прогульку за місто.

НА ТЕМИ ДНЯ

БРЯЗКАЮТЬ ШАБЛЯМИ.

На Далекому Сході збираються хмари. Большевики й Китайці брязкають шаблями, ніби готуючись до війни. Користуючись нагодою послаблення Росії до крайности, Китайці захопили у свої руки залізницю, на яку Росія витратила кольосальні суми грошей. Цим Китай спричинив Росії не лише матеріяльну, але не меншу й моральну та політичну шкоду. Захоплення залізниці, це страшний удар по престижу Росії не лише на Далекому Сході, але й взагалі поза кордоном. В нормальних умовах не лише китайська влада, але жадна инша держава на такий акт не відважилася б не лише у відношенню до такого кольоса, яким є Росія по своїм розмірам, але й до найменшої держави. Лише большевики своєю політикою поставили Росію поза межі всяких норм міжнародного права, та поза межі звичайних, навіть найпримітивніших міжнародних взаємовідносин.

Своїми соціяльними експериментами, своєю внутрішньою політикою диктатури ріжних Сталінів та їм подібних, большевики так ослабили Росію внутрі, що кожен знає, що вона тепер не встані витримати найменшої війни. Для сучасної війни потрібні гроші, гроші, гроші й без кінця гроші. А в большевицькій державній касі їх нема, нема, нема й ще раз нема. Для війни потрібні кольосальні харчові запаси та запаси ріжних сировців і матеріялів, а в Радянській Росії населення голодує й нема краму навіть бабам на очіпки, а про взуття нема чого говорити. Для сучасної війни потрібна кольосальна промисловість фабрична, хемічна, взагалі висока індустрія; а в большевиків цього нічого нема. Бо те, що виробляють сучасні большевицькі фабрики, є така мізерія, що не може і на 10% задовольнити потреби держави в часи мирного стану, а міжтим в часи війни потреби населення й армії удесятеряються.

Для війни потрібні залізниці, потрібний морський транспорт, потрібні звичайні шляхи, а в Росії все це знищене. Нема транспорту, — такий загальний крик тепер лунає в бувшій Росії. А без транспорту не можливе перегрупування армій, не можливий підвоз усього вантажу знарядів, одягу, харчів і т. п., що потрібне для війни. Тому навіть зосереджена вже армія в певних місцях скоро почне голодувати та відчувати брак одежі; а головно бойових припасів, хочби в самій Росії були їх величезні скирти.

Словом, Росія не має жадних даних для провадження війни в Европі, а вже нема що говорити про війну на Далекому Сході, де навіть царська Росія в 1906 році програла війну з Японією та діждалася революції. А тепер становище Росії на Далекому Сході вдесять разів гірше.

Нічого не поможуть патріотичні маніфестації, бо самі большевики знають їх ціну. Вони добре памятають, що за царських часів кождого разу відбувалися такі маніфестації, уряджені жандармами, а тепер чекістами. Знають большевики добре, що ці маніфестації за війною дуже скоро обернуться у демонстрації проти них. А дати зброю мобілізованим не кожне правительство відважувалося, що міцнійше сиділо від большевиків на свому місці й до якого населення не ставилося з такою ненавистю, як до большевиків. Большевики добре знають, що початок кождої зовнішньої війни для них означає початок їх власного кінця. Тому вони, лише побрязкавши шаблями, підпишуть з Китайцями який угодно договір, що Китай продиктує їм, як Поляки продиктували у Ризі, щоби лише затримати ще на якийсь час своє панування над „вірноподданими".

Хіба вони рішаться, що вже час звивати свої „манатки" й їхати по „стопам" Троцького, то тоді можуть піти на війну, знаючи згори, що це їх остання гра. Може й лїпше для них упасти під тиском китайської, чи якої иншої світової „буржуазії", ніж загинути від руки своїх „люблячих граждан". Треба думати, що большевики не настільки хоробрі, щоби відважитися на свідоме самогубство, а тому вони заплатять дорого Китаєви за те, що він дав Росії матеріяльного й морального поличника та перепросять зрештою за те, що вони вивели Китай з терпіння.

Учитель: Степан Перкач, скажи мені, що це таке вітер?
Ученик: Вітер, це повітря, якому спішиться.

ПРОТОКОЛ

XVII. Головної Конвенції Українського Народного Союза, що відбулася на днях від 13. до 18. мая 1929. включно, в місті Нюарк, Н. Дж.

(23)

Проти фанатизму де католицький український епископ не може з українським православним зійтися і навпаки. Бо тут в Америці сходяться і засідають разом кардинали з рабінами і радять, як зібрати фонди і поліпшити мораль серед молоді.

Ми проти цього, як це було в Перемишлі, де відмовлювано православним бурси св. Миколая на богослуження. Навіть сам богословський факультет взяв в оборону православних. Або як було це за теперішнього еп. Богачевського, коли відмовлено похорону дитині, бо вона православна.

Проти цього, щоб наш епископ, як це було з Хомишиним, підписував відозву польського епископату з 16 марта 1927 р. „Одезва біскупуф польскіх до верних в Польсце", де просяться їх, щоб старалися відвернути від Польщі ті небезпеки, що їй грозять.

Проти цього, щоби зневажати того рода письменників, а до того й побожних католиків, як д-р Чайковський.

Проти календаря Рідної Школи, бо православні свята поставлено перед латинськими.

Проти того, що державу стратили за гріхи і тому, що не відправили Служби Божої на Січовім Зїзді 1914. Виступаючи проти цього, ми цитували:

Мерсіє: „За що Ти, Боже, насилаєш кари на дорогий бельгійський нарід, на мою рідну землю? Таж уся вона в крови... так незабаром не буде ні одної родини, щоби не носила жалоби. Чомуж, Боже, нас опускаєш?

Коли ми писали про чайнаменство, то на те, щоб сиріт у сиротинці і Сестер виховували так, щоб зложили жертву на українського інваліда, чи українську Рідну Школу, а не на вихрещення чайнамена з іменем Константина. Бо коли досі не було від них ще жадної жертви на край, то не треба й на Чайнаменів.

Коли ми проти допомоги Близьким Сходови, то тому, що у відозві говорилося про всі краї, а не було згадки про Україну. І тому, що на нарадах були д-р Назарук і один чи двох канонїків, що писали в „Америці", а на засіданню ні словом про Україну не обізвалися. І фальшиво відозву передрукували, бо в українським тексті умістили збірку і на „Україну", а в оригіналі англійським того не було.

Коли ми критикували Евхаристичний Конгрес, то тому, що, як ми передавали точно в оригіналі за англійською пресою, та преса писала про польського архиепископа і инших, бо зі всіми ними мала інтервю. І Пшезьдецкий і лотишський і литовський архиепископи говорили про свої відроджені батьківщини і монсіньор Зайпель про Австрію, а одинокий грецький епископ Богачевський говорив про візантійські чудові напіви, а не про українську церкву і не про український нарід.

Коли ми домагалися зміни дієцезії з рутенської на українську, то в довгих артикулах доказувано нам неуцтво, що на це треба порозуміння з кількадесятьма державами, зміною чартеру, що треває довгі літа. А тепер, хай хто погляне до Кетолик Дайректорі, а вже побачить. Оборонювано рутенську назву.

Коли ми вимагаємо від епископів, щоб вони на Евхаристичнім Конгресі чи при иншій нагоді пятнували окупантів, то зараз їм подаємо, що так робили всі чесні патріоти епископи других народів. Монсіньор Зайпель не боявся Риму, коли протестував проти фашистів за замкнення німецьких шкіл в Тиролю.

Кардинал Мерсіє, окружений німецькою сторожю, в облицу ворога видав пастирський лист, в якім нема згадки про те, що вся влада від Бога, що треба коритися владі окупанта, а виразно зазначив:

Борися, народе, до загину, борися явно й отверто, а мусить прийти побіда.

Ми мусимо пятнувати тих епископів, що на устах голосять Христові засади любови і всепрощення, а разом з тим на самий Святий Вечір видали Різдвяне Пастирське Посланіє, підписане виразно, що дано в день Різдва Христового й у той день викликають людей, що не ради наживи, почести, а ради добра загального хотіли припинити той розбрат, який вніс епископ між нарід і церкву.

І на примір гордому пастиреви подали ми примір з особи французького **кардинала з Безансон,** який, хоч кардинал, пише, що як Христос і понижив себе і мив ноги, так він на вколішках благає тих, що опинилися поза церквою, а вона їх приймe з радістю.

Коли ми виступили в обороні Франка, то це був наш святий обовязок. Коли „Нова Зоря" написала, що нам як „християнам і патріотам не вільно ширити культуру Франка", то **„Новий Час"** написав, що „горстка людей кинула виклик цілому народові і хоче потоптати память одного з найбільших мужів, якими вдала наша культура й наша історія".

(Дальше буде)

Валентин Катаєв.

ШЕСТА МОГУТНІСТЬ.

(Гумореска).

Володко відгорнув манірно волосся з чола і, палаючи горожанським обуренням, говорив:

— Товаришу редакторе! Небувалий факт. Не будучи комуністом, але взагалі та принціпіяльно стоючи на плятформі, вважаю своїм моральним обовязком, більше навіть, своїм загально-людським обовязком... повідомити... тимбільше, що можуть це потвердити комірники... та бачив навіть один знакомий архітект.

— Прошу подати факти.

— Зараз. У часах, коли радянська влада входить на промислово-торговельний шлях... себто на економічний шлях... себто хліборобсь... словом... і комірники зпід 15-го числа можуть це потвердити.

— А ви, товаришу, принесіть мені це все на письмі.

— Добре. Прошу.

Редактор перекреслив фахово червоним олївцем одинадцять великих сторін високопарного вступу про економічне відродження країни та оставив кілька скромних стрічок:

„За катастрофу не тяжко".

„Дім, означений числом сім, при Зузиновій вулиці зовсім зруйнований та грозить заваленням. Крівля перепускає воду. Конечна є основна віднова. Дальше зволікання рівняється смерти. Сто пятьдесять людям грозить загибіль. Комунхоз найопчевидніше спить".

На другий день вранці Володко говорив із запалом до редактора:

— Преса, це — шеста могутність, товаришу редакторе! Не будучи комуністом, але взагалі та принціпіяльно стоючи на плятформі, а також побиваючи науку у робфаку (робітничім факультеті)... Комірники це можуть потвердити, як це зрештою ви влучно зазначили... Комунхоз найочевидніше спить.

Одначе комун-хоз найочевидніше не спав.

На вулиці почувся людський галас, туркіт коліс, плач дітей та грізні оклики. Секретар впав, наче бомба, до редакторового кабінету.

— Товаришу редакторе! горе нам... Там у долі...

— Хто?

— Бездомні. Ті, яких нині рано наслідком нашої новинки виселили із Зузинової вулиці. Домагаються даху над головою... Домага...

Редактор підійшов до вікна та захитався.

Під вікнами редакції розложився мальовничий табор комірників, виселених із дому ч. 7. при Зузиновій вулиці. В товпі кипіло. Немовлята квиліли... Кухарки держали в руках примуси... Старенькі сиділи на бюрках. Мущини, узброєні в шаруги, настирливо гризно на редакційний льокаль.

— Домагаємось даху над головою!!

— Домагаємося автора новинки!

Редатор схопився за голову. Володко протер із чудуванням очи, потім, користаючи з загальної метушні, скрився на стриху.

Товпа демолювала редакцію.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ФРЕКВІЛ, ПА.

Участь Українців у святі 4 липня.

Перший раз на вулицях Фреквіл, Па., повівав український жовто-блакитний прапор поруч з американським звіздистим прапором. Своїми кольорами й гербом стародавньої української столиці Львова він нагадував нам про землі наших дідів і прадідів. Це було на святочному поході, який урядили мешканці Фреквіл з нагоди американського національного свята 4 липня. Українці брали участь в ньому з рамени Американсько-Українського ситизенського клюбу. Українці перший раз виступили зі своїм національним прапором в нашій місцевости у поході, в якім брало участь понад сорок тисяч люду. Місцеві американські газети дуже багато уваги присвятили цьому походові та широко розписалися про нього.

Це перший раз, коли наші місцеві Українці нарешті отверто перед цілим місцевим громадянством назвали себе власним іменем, а то все ховалися під іменем ріжних „рутенців", чи „гриків", а про імя „Українець" не хотіли й чути. Тут наших людей уже давно багато належить до ріжних українських організацій, але вони все уникали називати себе Українцями й лише тепер, коли горстка свідомих Українців перевела уперту боротьбу з рутенством та з иншими ріжними безбатченками й безіменниками, нарешті зважилися наші громадяне виступати під своїм власним іменем. Раніше вони все озиралися на наших ворогів, що старалися імя українське стерти так, щоби про нього ніхто ніколи й не почув. Але тепер нарешті прийшла й до нас свідомість, що коли ми хочемо боротися за свою державність і бажаємо волі собі та своїм братам у Ріднім Краю, ми повинні в першу чергу боротися на кождім кроці за своє всеобєднуюче й єдине національне імя. Хто себе називає иншим іменем, той служить своїм ворогам, ворогам свого народу, бо виконує те саме, що наші вороги роблять.

Щиро можна тепер привітати фреквільську українську громаду, що нарешті зважилася отверто й гордо піднести на вулицях нашого міста український жовто-блакитний прапор і тим піднести імя українського народу серед Американців та поставити його нарівні з іменами наших ворогів, які про себе так багато завжди кричать та все стараються себе висунути наперед. Ми здобудемо своє місце, як рівні серед всіх инших народів, лише тоді, коли самі навчимося поважати самих себе, шанувати своє національне імя й при кождій нагоді виступати під своїм власним іменем, а не під іменем, накинутим нам нашими, ворогами-гнобителями.

Після походу відбулося віче, на якому промовляли: громадянин Горват та дякоучитель: О. Лаврів з Мейзвіл, Па., і Старовецький з Сейнт Клер, Па. та п. Пука, котрі розповіли про історію й життя українського народу.

Шкода, що не було збірки на народні цілі ізза того, що тепер у нас велике безробіття.

Коли наші свідомі Українці далі будуть провадити боротьбу за своє національне імя й продовжувати свою народню роботу, не покладаючи рук, то українське життя в нашій місцевости скоро розвинеться ширше й багато тих, що тепер ще сновигають між чужими, або котрі й досі не знають, хто вони є й чиї батьків діти, нарешті навернуться до свого народу й спільними силами піднесуть високо український національний прапор, гордість і святість українського народу, за який не одна тисячка кращих синів нашого народу зложила свої голови.

Н. Н.

З ЖИТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

ВАННА НЕ ПРАЦЮЄ, А РАДІО МОВЧИТЬ.

(Будинки відпочинку імени Петровського, Томського і Дзержинського в Святошині).

„Лунком" звив собі міцне кубельце в будинках відпочинку. Правило — лягати спати не пізніше 11 год. — написано на всіх дошках будинку відпочинку великими літерами. І дійсно, о 11. год. по всіх будинках уже гасять світло, але „Лункоми" допевне щойно беруться до своєї практичної роботи! Гульня у лісі з дівчатами, галас і крик такий, що не дають і робітникам відпочати. А адміністрація будинків відпочинку, обмежившись тим, що вивішує правила, не оглядає кімнат. Найбільше скаржаться старі робітники. Кімнати відчинені, і часто трапляються крадіжки. У будинку відпочинку імени Петровського недавно в робітника вкрали одежу й 70 карб.

Тут є спеціяльний кабінет фізичних методів лікування, і чимало робітників, не попавши на курорт, приїхали сюди, щоб полікуватися. А кабінет невпорядкований; зіпсувалася вуглекисла ванна. І дарма, що на неї витратили 800 з чимось карб., вона не працює.

Не краще й з культроботою. У будинку імени Петровського поставили радіо, й працює спеціяльний радист, але що толку з цього? Голосномовець мовчить, зіпсований. Кепсько з фізкультроботою. Є гарний інструктор, але масових ігр не організовують. Обмежуються враніщньою зарядкою і волей-болом. В усій спортроботі беруть участь 15—20 душ. ВУФКУ обслуговує майдан будинків відпочинку кіно-фільмами. Цими днями ставили „На сьомому небі" з участю Гаррі Лондона. Про культфільм ніхто й не думає. Адже більше важить комерційний бік справи. До речі, платні відвідувачі позаймають місця, а відпочивальникам немає де сісти, дарма, що їх треба обслуговувати вперше чергу.

Адміністрація будинків відпочинку, задовольнивши бажання відпочивальників, організовує раз на тиждень екскурсії.

21. червня організували екскурсію на кіно-фабрику. Прийшли... Але там обмежилися тим, що показали голі стіни наново збудованого приміщення фабрики, а до лябораторії, туди, де роблять кінозйомки, не пустили. На всі запитання — була одна відповідь: „Бачите, шановні товариші, це секрет, хе-хе!" Вернулися екскурсанти з нічим. Дуже хотіли відпочивальники влаштувати пир. **І треба, щоб страхкаса пішла назустріч цьому бажанню.**

Проте проти торішнього робота краще налагоджено. Вистави покращали. Майже не буває халтурних вистав, Балет Соболя, „Ненависть" з участю Вершиніна — свідчать про це.

Медперсонал ставиться до відпочивальників дуже уважно.

Приїхали відпочивальники до будинку відпочинку ім. Томського. Оддали подорожні; дали їм кімнату. Пішли в їдальню, а там їм сказали, що не сподівалися, що прийде так багато відпочивальників, а „сніданку для вас і нема!" Отак і пішли з нічим. Оце добре зустріли нову зміну в будинку імени Томського!

Не краще вітали і в будинку Дзержинського: хоч там і були вільні кімнати, а 4-м відпочивальникам, що приїхали раніш інших, приділили кімнату ч. 30, в якій зовсім не можна жити.

Семен Зрахов.

(„Пролетарська Правда", Київ).

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Допомога селу Сороцку, повіт Скалат.

Комітет допомоги рідному селу Сороцку зібрав $175.00 пожертв на допомогу рідному селу.

Сю суму зложили отсі жертводавці: Н. Кризентор $20.00; М. Самбір $15.00; Т. Свистун, В. Граб, П. Тимчак, В. Гнида, І. Ковтун, М. Ванчурап о $10.00; по $5.00 зложили: П. Фіяь, П. Ковтун, П. Вальчак, Д. Гнида, М. Лошньовський, Т. Сагайдак, П. Мудрий, П. Ковтун; по $4.00: П. Шкіра і А. Петрович; по $3.00 зложили: Е. Воробець і М. Воробець; по $2.00 зложили: І. Стахович (Ілавче); І. Затонський (Грималів), І. Греськів (Ілавче), П. Швалюк; по $1.00: М. Коцюк (Комарівска Пізнанка), И. Буката (Грималів), М. Саган (Качанівка), І. Нидза (Остапє), Евгенія Задорожна, Теодозія Ковтун, А. Лошньовський, І. Хавлюк (Турівка), І. Метельський, М. Зубик (Магдалівка), О. Козак (Грималів), П. Протасевич (Магдалівка), В. Жулковський (Грималів), О. Ковтун, С. Пунда, (Пізнанка Гнила) і І. Слободян зложив 50 центів.

Гроші вислано до Сороцка на руки Данила Дениса, так як собі того бажали односельчане. Кошти пересилки заплатили Василь Граб і Теодор Свистун.

Комітет рівнож просить всіх свідомих Українців села Сороцка, що мешкають у других місцевостях Злучених Держав, скласти свою лепту також. Тим виявимо любов до свого рідного села та поможемо нашому селові піднестись освітно на один щабель висше.

Теодор Свистун, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 11. липня б. р. у Ню Йорку в шпиталі помер член Тов. ім. Михайла Драгоманова, відділ 181 УНС в Менвіл. Р. А., Ілля Сулима. Покійний походив родом зі села Саджівки, скалатського повіту в Галичині. Похорон відбувся дня 13. липня в Менвілі. Похорон відправив о. Каськів, що виголосив над домовиною небіжчика відповідну промову. Члени Товариства та близькі приятелі й знайомі з великим сумом провожали покійного на місце вічного відпочинку.

Покійний став членом УНС в 1917 році. Він увесь час був щирим членом відділу, що завжди відзивався на болі рідного народу та жертвував на Рідний Край. За заслуги перед Товариством покійного обібрали два рази головою Товариства.

Небіжчик осиротив жінку й шестеро дітей. Зійшов у могилу ще не в старому віці, бо мав 52 роки життя.

Хай буде йому земля пером!

Іван Ткач, секретар.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Братство св. Володимира, відділ 65 УНС, повідомляє всіх своїх членів і члениць, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 21. липня, зараз по Службі Божій в гали церковній на Савт вул. Проситься всіх членів прийти. Контрольна комісія здасть справозданє з минувшого півроку, як також є другі важні справи до полагодження. — Яків Красновський, предс.; Василь Левчик, секр.

ДЖАНСТАВН, ПА. Повідомляємо усіх членів Бр. св. о. Николая, від. 300 УНС, що піврічний мітінґ братства відбудеться у церковній гали Н. Мапле Евеню в неділю, 21. липня. Проситься всіх членів, щоби явилися на мітінґу, бо є дуже важні справи до полагодження. — Йосиф Борсук, предс.; Василь Олексюк, кас.; Яким Яцинич, секр.

МАГАНОЙ ПЛЕЙН. Бр. св. Анни, від. 365 УНС, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, дня 21. липня, о годині 2-гій пополудни. Проситься всіх членів зійтись, бо є важні справи до полагодження і нових членів буде приниматися без вступного. — М. Руднянин, предс.; Т. Цебринський, секр.

ЛЕЙТРОБ. Бр. Усп. Пресв. Богородиці, від. 61, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться дня 21-го липня. Проситься всіх членів прибути на час; буде справозданє секретаря за половину року, а також справозданє контрольорів. Довгуючі члени повинні вирівнати свої довги, в противнім разі будуть суспендовані. — Антін Скубяк, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Від. 177 УНС, ще раз повідомляє всіх своїх членів як місцевих, так і позамісцевих, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 21-го липня (July), о год. 2-гій пополудни в церковній гали на Pilgrim St., на котрий то мітінґ обовязком є кождого члена прибути, бо є важні справи до вирішення. Тож проситься не легковажити собі сього, бо в противнім случаю неявившийся член на мітінґ буде караний після статута. — Л. Гумяк, секр.

КАМІННА ГОРА Й ЇЇ „ЧУДО".

Недалеко від Завалова, бо всього 1 км. дороги, лежить лісиста гора т. зв. „Камінна". Сама гора дуже романтично високо положена, а з неї простягається прекрасний вид на заставецькі поля і на ціле Заставче. Попід гору пливе Золота Липа, а над рікою простягаються чудові долини-луги. А все те, і долина і гора, належить до дідича Рачинського. І от була собі гора звичайною, нічим не інтересною, хіба тим, що на ній є много садів. По середині гори є чудова поляна, засаджена волоськими горіхами. На тій поляні є каплична св. Миколи. Старі люде оповідають, що це останки колишнього монастиря.

І дійсно. Там був колись монастир. Цей монастир, як оповідають, мали знищити війська Хмельницького 1649, або пізніше Дорошенка. Під горою є криниця. Про неї оповідають ріжні дива-чуда, що в ній затоплені дзвони, що там страшить, одним словом, несотворені річі. І так стояла собі „Камінна гора" — забута. Аж минулого року сталося щось таке, що зробило її голосною.. 27. квітня 1928, памятного дня, коли загадочний порох покрив землю, бідний хлопець, Поляк, Владислав Родзіньскі, не маючи чим запалити, пішов до чужого ліса. Прийшовши на „Камінну гору", став копати волоський горіх. При цьому мала зявитися йому Пречиста Діва з ангелами, й промовила до нього „językiem urzędowym"...

Хлопець наробив шуму-крику. На „святе" місце почав плисти народ з околичних сіл, а відтак все дальше й дальше. Тепер нарід тисячами йде, побачити... „блахмана"...

Ось картинка... До Завалова всіма дорогами тягнеться валка за валкою, юрба за юрбою... По дорозі, 1 км. до „святого місця", розложили свій крам ніхто инший, як... Жиди. Продають свічки... Нарід купує денно 60—70 кґ. свічок, все у Жидів... При дорогах маса „мирян" — що покріпляються перед „святим місцем"...

Під самою горою один великий базар. Фір — а фір, крик дітей і старших, плач, реґіт — все те творить один великий дикий хаос...

Розложили свій крам Жиди, викрикують, вигукують, захвалюючи свої товари.

Між возами проходжується тут і там місцева „władza bezpieczeństwa" — поліцай, війт. Забирають податки від торговців, від фір, т. зв. „побутове".

Йдемо дальше прикрою стежкою догори. Трудно продертися крізь маси народу. Тут і там несуть цілковитих калік... Входимо в лісок. Повно народу... Здалека чути свічки, чути півдикі голоси прочан, польські й українські... Виходимо на саму поляну... Ціле море світла, ціле море народу... Ось там на середині стоїть новопоставлений хрест, обвішаний вінцями... Проходимо з трудом до самого „святого" місця... Ледви протиснулися через товпу... Приходимо під самий хрест... Годі встояти. Люде на колінах цілують „святе" місце... Нараз виступає на стілець мужик анальфабет, таки „nasz porządny"...

Тиша... промовець починає: „Люде добрі, без ружниці, чи Русин чи Поляк! Ви прийшли побачити дива! Але шкода, ви не гідні... Ми грішники. Во той во хлопчина, він святий, — він видів Бога — Пречисту Діву"...

Дальше інтерпретатор голосить, як то „щасливий" хлопчина бачив ангелів з „обручами", впав на коліна, плакав, що прийде кінець світа, щоб люде цілували святу земленьку і т. д. Промова, рухи оратора були такі смішні-дурні, що годі було повстриматися, щоб не розсміятися... А вся товпа цілує землю серед дикого плачустону. По середині стоїть сам „Swięty Władysław" — його підтримують, бо своїми силами не може стояти: до нього пхається товпа, щоб поцілувати хоч... лиш не „świętego". — І це все роблять Українці... Ледви вийшли ми з цього хаосу, з того запаху свічок... Йдемо двісті кроків лісом до „хаток". Там „свідоміщі" вибрали війта і як діди-прадіди робили, запивають.

Ось вам „чудо", а тисячі, тисячі вірять, милями йдуть до „святого" місця і тяжко запрацьований гріш віддають у жертву... Жидам, або на податок громадський, а звідтам на „cele polskości", LOPP, PW, на всякого рода инші цілі, що звернені проти нас...

А тимчасом наша „Рідна Школа" ледви держиться на ногах, а стільки українського гроша йде в чужі, і то нам ворожі руки... Прийде збірка на якусь ціль, то годі сотик витягнути, а Жидам і иншим, то тисячами самі несуть до хати. Колиж то буде кінець нашому нерозумови?

Найвищий час, щоби нарід опамятати.

В першу чергу наше священство повинно вплинути на своїх вірних, щоби вони не тратили часу, грошей та не ставали посміховищем спритних спекулянтів.

Мяр-Ляр.

(„Новий Час".

ВІДОЗВА.

Дорогі Родимці!

Громадяне села Сорока, скалатського повіту, приступають цего року до будови власного дому для приміщення читальні Тов. „Просвіта" враз з салею для аматорських вистав і торговельної кооперативи. Діло це велике та гарне, жаль лиш, що переходить наші убогі сили. Хтож краще зрозуміє наше важке положення, нашу нужду, як не Ви, Дорогі Родимці, яких ця нужда вигнала аж за море добувати ліпшої долі? Не вистає наших добровільних субскрипцій, ні придбань Аматорського Кружка, ні безплатної праці рук, якої жертвуємо стільки, скільки буде потреба! Всього того замало!

По скрупулятнім обчисленню наших сил в праці і грошах нам стало ясно, що без вашої Дорогі Родимці, щедрої помочі нічого не вдіємо.

Цеж діло загального добра, а через те і загального обовязку; а ви такіж добрі сини України, як і ми! Приложіть своїх трудящих рук до будови храму просвіти, без якої не сила визволитись нам з пут темноти й неволі. — Подайте поміч у великім змаганню за світло й правду.

Хай добре імя, яке цим ділом добудемо, буде й Вашим уділом. Не жалійте жертв, котрі вернуться Вам і Вашим рідним сторицею, а ще й засвідчать перед світом і Богом, що не лиш в пісні, а й на ділі: „душу тіло ми положим за нашу свободу".

В думці, що голос наш збудить там у Вас за морем щирий відгомін та прихильність для святої справи, шлемо Вам, Дорогі Родимці, горячий і сердечний український привіт „Гаразд"!

Жертви просимо слати на адресу голови комітету:

Кость Козоріз

Сорока, п. Хоростків, воєвідство Тернопіль.

За Комітет Будови:

Кость Козоріз, Антін Гриньків, Ілько Диць, Матвій Диць, Бойко Йосиф, Микита Пукас.

Старша пані приходить із випханою папуґою у зоольоґічну крамницю та нарікає:

— Прошу, гляньте на мою папуґу, я принесла була її в осени, щоби випхали мені її, а тепер усе піре геть випадає їй!

— Бачите, ласкава пані, як ми все природно зробили, що папуґа линиться саме у відповідну пору!

„ЕЛЕКТРИЧНИЙ ЧОЛОВІК" ВІДВІДАЄ ЕВРОПУ.

Найбільший винахід сьогоднішнього віку, відомий вже в Англії містер Роббот, задумав відвідати Европу. Англія одушевлена таланами свойого земляка, а й німецькі часописи з нагоди його поїздки подають цікаві подробиці про цього „електричного чоловіка".

Високо на підвищенню сидить залізна фігура, лицар зі скромно спущеними очима. Добродій вбраний у фрак що стоїть біля нього, видає приказ: — Містер Роббот, пробудіться і встаньте!

Містер Роббот, електричний чоловік, подиву гідна машина лондонського винахідника сотника Річардса, легко підносить голову, жмурить очі, глядить в одну й другу сторону і врешті встає. „Привитайтеся з гістьми" велить сотник Річардс. Пан Роббот хвилину надумується і врешті голосно говорить: Добрий день, панове! Прошу сідати.

Сам рівнож сідає й очікує дальших приказів свойого винахідника.

Сот. Річардс питає: котра година? Залізний чоловік поволі відвертає голову праворуч, де висить годинник, і дає докладну відповідь: за 25 хвилин одинацята. Всі дивуються. Подив одначе ще збільшається, коли людина-машина встає й на приказ свойого володаря стискає сильно руки присутніх. Робить це чемно, бе примушення й при тому тіло його й голова трохи хилиться в поклоні. Містер Роббот іде кілька кроків дальше й жде нових приказів.

Сот. Річардс просить пана Роббота зробити в кімнаті порядок. Містер Роббот хвилину розглядається, бачить щітку й починає нею чистити підлогу. Робить це спокійно, легко й по скінченій роботі кладе щітку в куті.

На питання, чи не хотів би чогонебудь розповісти гостям про своє життя, розказує довго, як то його винайдено. Розказує спокійно, голосно.

Пан Роббот повнить знаменито обовязки секретаря сотника Річардса, головно при телефоні, коли нікого нема дома.

Власне, коли були гості, задзвонив телефон. Містер Роббот встав з крісла, підійшов до телефону і здійнявши слухавку, сказав голосно: Гальо! Тут мешкання сотника Річардса. Пана сотника нема дома. Що скажете йому переказати?

Крізь телефон щось говорять. — Повторю — каже містер Роббот, кладе слухавку і вертає на своє місце.

До людини-машини підходить сотник.

— Що тобі сказали? — Сотник Річардс має бути сьогодні в театрі в год. 8. вечір.

Автомат, що лучить в собі рівночасно фоноґраф і ґрамофон, відповідає тим самим голосом, який був у телефоні, так, що сот. Річардс може пізнати по голосі, хто говориз підчас його неприсутности. На прощання містер Роббот встає, кланяється й говорить: До побачення, панове, маю надію, що ми внедовзі побачимося!

„Електричний чоловік" є таким подиву гідним винаходом, що можна сподіватися, що й инші краї підуть слідами сот. Річардса. Французький інжинір Борріє постановив збудувати „електричну жінку, панну Радіяну.

Хто зна, чи ми ще не будемо на весіллю „електричних молодят"!

Заробить на хліб.

Корабель затонув у морі. Врятувався на човні лише часописний справоздавець і його жінка. Вони пливуть човном серед безмежного моря, але ніде не видати суші ні ніякого корабля. На човні не мають ніяких харчів. Журналістові вдалося взяти зі собою лише машину до писання. Грозить їм голодова смерть. Жінка старається розрадувати чоловіка, який попав уже в розпуку:

— Не журися, таж маємо зі собою машину до писання, якою зумієш заробити на хліб.

—o—

Причина. Коби то мені вдалося відівчити мою жінку від того, що вона так пізно йде спати! Ніодну ніч не піде спати перед другою годиною вночі.

— Так? Щож вона робить так довго?

— Нічого! Вона чекає на мене!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ДЕ Є Ілько Прокопів, родом з Черчихова, тернопільського повіту, Галичина. Хто знає його адресу, або він сам, нехай сейчас напише на слідуючу адресу: 166-71
Г. ЧЕРНИХІВСЬКИЙ,
1234 N. 16th St., Philadelphia, Pa.

ПОШУКУЮ свого брата Dmetra Dzisia і батька Tanas Dzis, котрий виїхав з краю з Боснії в році 1910, з повіту Приєдор. Перебував в місті Buffalo, N. Y. Чутки про него не маю вже 8 років. Хто би о них знав, най повідомить редакцію Свободи, або мене, за що сердечно відвдячусь: Petro Dzis, Estasao. Alfons Camargo Ramal, Parana Panema, Parana, Brazil.

НА ПРОДАЖ ґросерня, делікатесен і кенді стор. Українська околиця. Торг тижнево — 500 до 600 долярів. Продаю з причини виїзду до краю.
M. PETRINA,
238 Metropolitan Ave., Brooklyn, N. Y. 166-8

ПОВІДОМЛЕННЯ.
Отсим подаю до відома всім своїм костумерам, що я своє електричне заведення (бизнес) проваджу тепер під ч. 48 WASHINGTON AVENUE, ELIZABETH, N. J. Tel. Emerson 5729.
166-8 МИХАЙЛО ФЕЦУЛА.

ПОВІДОМЛЕННЯ.
Отсим повідомляю, що моя теперішня адреса звучить: 168-73
ІВАН ЖАРСЬКИЙ,
будівничий,
448 Maple Ave., Elizabeth, N. J,
Tel. Emerson 4779.

НОВА ПРОПОЗИЦІЯ СОРОЧОК — $50 тижнево продаючи сорочки. Не треба грошей ні знання. Комісове згори. Зразки даром. Madison Products, 562 Broadway, New York City. 145-